

Павленко Н.Г., провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС, кандидат юридичних наук.

КРИМІНАЛЬНА СПРАВА ПРОТИ ПАРТАПАРАТНИКІВ - ВИНУВАТЦІВ КАТАСТРОФИ

Кримінальна справа за частиною 2 статті 165 КК України (зловживання владою чи службовим становищем) була порушена 11 лютого 1992 року проти партійних радянських чиновників, котрі своїми діями чи бездіяльністю сприяли збільшенню різноманітних негативних наслідків Чорнобильської катастрофи для населення України.

До числа обвинувачених були включені Щербицький В.В. - член Політбюро ЦК КПРС, перший секретар ЦК КПУ, Ляшко О.П. - голова Ради міністрів України, член Політбюро ЦК КПУ, керівник оперативної групи Політбюро ЦК КПУ з ліквідації наслідків аварії, Шевченко В.С. - голова Президіуму Верховної ради, член Політбюро ЦК КПУ, Романенко А.Ю. - міністр охорони здоров'я.

Перелічені особи в процесі ліквідації наслідків аварії в останню чергу думали про збереження життя та здоров'я населення, маючи головним пріоритетом в своїй діяльності імітування спокійної обстановки в республіці (зокрема з їх відома проводили першотравневу демонстрацію в Києві) та приховування правди про результати аварії на ЧАЕС.

У перші дні після аварії Щербицький, Шевченко та Ляшко на всіх закритих засіданнях переконували підлеглих, що рівень радіації у Прип'яті знижується, обстановка на ЧАЕС залишається спокійною.

Перелічені особи й не думали повідомляти населення прилеглих до станції районів про різке підвищення радіаційного фону (подекуди в 5 тисяч разів), 30 квітня

направивши до Держтелерадіо наскрізь брехливий текст інформації Ради Міністрів про те, що радіаційна обстановка покращилася, населення навколишніх населених пунктів евакуйоване, а стан повітря та водойм відповідає нормам.

Не дивлячись на рекомендацію союзного Міністерства охорони здоров'я почати йодну профілактику населення, міністр охорони здоров'я Романенко не дав розпочати цей процес, а натомість видав секретний наказ, котрим лише передбачалося уточнити наявність йодних препаратів в установах міністерства та засекретити всю пов'язану з цим інформацію.

Натомість у Москву Романенко надсилав брехливі звіти про те, що проведено йодну профілактику 3 мільйонів 427 тисяч дорослого населення та 676 тисяч дітей в Київській, Житомирській, Чернігівській областях та місті Києві. 2 травня 1986 року Романенко звітував перед Москвою про проведення повної йодної профілактики населення України у той час, коли відсутність такої профілактики щодня позбавляла життя та здоров'я тисячі людей.

До медичних закладів надійшла телеграма міністра Романенка про те, щоб особам, котрі проходили медобстеження у зв'язку з аварією на ЧАЕС, видавали документи з діагнозом «вегето-судинна дистонія».

На цьому Романенко не заспокоївся та розіслав ще один секретний лист, в якому вимагав від медпрацівників дотримуватися секретності у роботі з документами про хворих на променеву хворобу та про стан радіоактивного забруднення, обґрунтовуючи це тим, що за такою інформацією полюють іноземні спецслужби.

На слідстві перелічені особи (крім померлого Щербицького) викручувалися як могли, свідчили, що повідомляти населенню неправдиві дані про стан радіаційної обстановки їх примушували комісії з Москви. Колишні міністр охорони здоров'я Романенко доводив, що йому доповідали про проведення йодної профілактики в Києві, а всі махінації з

діагнозами, брехню про стан радіаційної обстановки, засекречування інформації про стан захворюваності на променеву хворобу він здійснював за вказівкою керівництва союзного міністерства. Втім, навіть у таких свідченнях виявлявся цинізм бюрократа, якому інструкції набагато важливіші за здоров'я людей - Романенко стверджував, що не міг у телевізійних виступах правильно сповістити населення про наслідки аварії та радіаційний фон, оскільки такі дані були секретними.

Слідство дійшло висновку про вину Щербицького, Ляшка, Шевченка та Романенка у вчиненні злочину, але через смерть першого та через закінчення строків притягнення до кримінальної відповідальності кримінальну справу було закрито.